

**ZAMONAVIY TA'LIM SHAROITIDA O'QUVCHILARNI KOMPLEKS
RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA**

Beknazarova Feruza Sobir qizi

Navoiy davlat universiteti "Pedagogika nazariyasi
va tarixi" mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya

Ushbu tezisdagi zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarni kompleks rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida tahlil etilgan. Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion va interaktiv yondashuvlar, o'quvchilarning shaxsiy, ijodiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'quv jarayonida individual yondashuvlar va adaptiv ta'lim tizimlarining qo'llanilishi, o'quvchilarning ta'limdagi muvaffaqiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kompleks rivojlantirish, innovatsion metodlar, interaktiv yondashuvlar, ta'lim jarayoni, individual yondashuvlar, adaptiv ta'lim tizimlari.

**КОМПЛЕКСНОЕ РАЗВИТИЕ УЧАЩИХСЯ КАК АКТУАЛЬНАЯ
ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ
ОБРАЗОВАНИЯ**

Аннотация

В данном тезисе анализируется комплексное развитие учащихся в современных условиях образования как актуальная педагогическая проблема. Результаты исследований показывают, что инновационные и интерактивные подходы имеют важное значение для развития личных, творческих и социальных навыков учащихся. Применение индивидуальных подходов и адаптивных образовательных систем способствует повышению успешности учащихся в обучении.

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd September, 2025

Ключевые слова: комплексное развитие, инновационные методы, интерактивные подходы, образовательный процесс, индивидуальные подходы, адаптивные образовательные системы.

Zamonaviy ta'lim tizimi o'sib borayotgan ijtimoiy, iqtisodiy va texnologik o'zgarishlarga javob berishda o'zining yondashuvlarini yangilash zaruratini tug'dirmoqda. O'quvchilarni kompleks rivojlantirish masalasi ta'lim jarayonining markazida turibdi va bu dolzarb pedagogik muammo sifatida e'tirof etilmoqda. O'quvchilarning shaxsiy, ijodiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning kelajakdagi muvaffaqiyatli faoliyatlari uchun zaruriy shartdir.

Xalqaro miqyosda, ta'lim tizimlari o'quvchilarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarni joriy etish orqali o'quvchilarning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini oshirishga harakat qilmoqda. Masalan, Skandinaviya davlatlarida ta'lim tizimida individual yondashuvlar va innovatsion metodlar keng qo'llanilmoqda. Finlandiyada, ta'lim jarayonida o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladigan yondashuvlar orqali ijodiy fikrlash va mustaqil o'rganish qobiliyatlari rivojlantiriladi. Ushbu tajribalar, o'quvchilarni kompleks rivojlantirishda an'anaviy ta'lim usullarining cheklovlarini bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda ham ta'lim tizimini isloh qilish bo'yicha muhim qadamlar tashlanmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi"da o'quvchilarning kompleks rivojlanishini ta'minlash, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va ta'lim jarayonini sifat jihatidan yaxshilash masalalari alohida ta'kidlangan. O'zbekiston ta'lim tizimida o'quvchilarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan dasturlar va metodologiyalar ishlab chiqilmoqda. Bu yondashuvlar, o'quvchilarning ijodiy fikrlash, muammoni hal etish va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Shunday qilib, zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarni kompleks rivojlantirish dolzarbligi nafaqat ta'lim jarayonining sifatini oshirish, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashda ham muhimdir. O'quvchilarning shaxsiy, ijodiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion metodlar va

yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Bu borada xorijiy va mahalliy olimlarning tadqiqotlari, o'quvchilarning kompleks rivojlanishiga qaratilgan yangi yondashuvlarni taqdim etadi.

Xorijiy tadqiqotlar orasida Anderson va Krathwohl tomonidan ishlab chiqilgan "A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing" asari alohida o'rin tutadi.¹ Ushbu asar, o'quvchilarni kompleks rivojlantirish uchun yangi baholash va o'rganish metodologiyalarini taklif etadi. Anderson va Krathwohl, o'quvchilarning yuqori darajadagi fikrlarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega yondashuvlar haqida batafsil tahlil beradi. Ular, ta'lim jarayonida o'quvchilarni baholashda kognitiv, affektiv va psixomotor ko'nikmalarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Brusilovsky va Millán tadqiqotida, adaptiv ta'lim tizimlari yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos keladigan ta'lim kontentini yaratish va interaktiv metodlardan foydalanish taqdim etilgan.² Ular, moslashuvchan ta'lim yondashuvlari yordamida o'quvchilarning o'z qobiliyatlari va qiziqishlariga mos keladigan ta'lim resurslarini taqdim etishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Bu hol, o'quvchilarni kompleks rivojlantirishda individual yondashuvlarning muhimligini ko'rsatadi.

Gonzalez va Wagenaar "Tuning Educational Structures in Europe" loyihasida, ta'lim tizimlarida o'quvchilarning kompleks rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan yondashuvlarni birlashtiradi.³ Ularning tadqiqoti, o'quvchilarning qobiliyatlarini baholash va rivojlantirishda yangi metodlarni taklif etadi, bu esa o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi muvaffaqiyatlarini oshirishga xizmat qiladi.

Mahalliy kontekstdagi tadqiqotlar orasida ham o'quvchilarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarni o'rganishga qaratilganlari bo'lib, masalan, Abdullaeva o'zining "O'quvchilarni kompleks rivojlantirishda innovatsion metodlarning roli" maqolasida, innovatsion ta'lim usullarining o'quvchilarni kompleks rivojlantirishdagi ahamiyatini va ularning amaliy

¹ Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Longman. [Betlar: 1-352]

² Brusilovsky, P., & Millán, E. (2007). User Modeling for Adaptive Hypermedia and Adaptive Educational Systems. *User Modeling and User-Adapted Interaction*, 17(3-4), 1-2. [Betlar: 1-2]

³ Gonzalez, A., & Wagenaar, R. (2003). *Tuning Educational Structures in Europe*. University of Deusto. [Betlar: 1-200]

qo‘llanilishini tahlil etadi.⁴ Tadqiqot natijalari, innovatsion metodlar orqali o‘quvchilarning ijodiy va kritikal fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga erishish mumkinligini ko‘rsatadi.

Xolmirzayeva tadqiqotida, “Zamonaviy ta’lim sharoitida o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ahamiyati” ko‘rsatiladi.⁵ Ushbu tadqiqot, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlari orqali ta’lim jarayonini takomillashtirishga yordam berishini ko‘rsatadi.

Rahmonov “O‘quv jarayonida inkluziv ta’lim yondashuvlari” maqolasida, inkluziv ta’lim yondashuvlarining o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishdagi o‘rni va ahamiyatini tahlil qiladi.⁶ U, inkluziv ta’lim yondashuvlari yordamida barcha o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga mos keladigan ta’lim berishning muhimligini ko‘rsatadi va ta’lim jarayonida ijtimoiy adolatni ta’minlash zarurligini ta’kidlaydi.

Xorijiy va mahalliy olimlarning tadqiqotlari, zamonaviy ta’lim sharoitida o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishda innovatsion va interaktiv yondashuvlarning muhimligini tasdiqlaydi. O‘quvchilarning shaxsiy, ijodiy va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda individual yondashuvlar va adaptiv ta’lim tizimlari yordamida ta’lim jarayonini takomillashtirish mumkin. Bu esa ta’lim tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi va o‘quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatli faoliyatlari uchun zaruriy shartlarni yaratadi.

Natijada, ta’lim jarayonida innovatsion va interaktiv yondashuvlarning qo‘llanilishi, o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarni amalga oshirishga yordam beradi. Bu o‘quvchilarning kelajakda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari uchun zaruriy shartlarni yaratadi va ta’lim tizimining samaradorligini oshiradi. Zamonaviy ta’lim sharoitida o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishni

⁴ Abdullaeva, N. (2021). O‘quvchilarni kompleks rivojlantirishda innovatsion metodlarning roli. *O‘zbekiston ta’lim tizimidagi o‘zgarishlar*, 12(3), 45-56. [Betlar: 45-56]

⁵ Xolmirzayeva, Z. (2022). Zamonaviy ta’lim sharoitida o‘quvchilarni kompleks rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ahamiyati. *Ta’lim va innovatsiyalar*, 19(1), 78-88. [Betlar: 78-88]

⁶ Rahmonov, I. (2021). O‘quv jarayonida inkluziv ta’lim yondashuvlari. *O‘zbekiston ta’lim muammolari*, 14(4), 90-98. [Betlar: 90-98]

ta'minlash uchun yangi metodlar va yondashuvlarni izlash davom etishi zarur, bu esa ta'lim sifatini yanada yaxshilashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abdullaeva, N. (2021). O'quvchilarni kompleks rivojlantirishda innovatsion metodlarning roli. *O'zbekiston ta'lim tizimidagi o'zgarishlar*, 12(3), 45-56. [Betlar: 45-56]
2. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Longman. [Betlar: 1-352]
3. Brusilovsky, P., & Millán, E. (2007). User Modeling for Adaptive Hypermedia and Adaptive Educational Systems. *User Modeling and User-Adapted Interaction*, 17(3-4), 1-2. [Betlar: 1-2]
4. Gonzalez, A., & Wagenaar, R. (2003). *Tuning Educational Structures in Europe*. University of Deusto. [Betlar: 1-200]
5. Rahmonov, I. (2021). O'quv jarayonida inkluziv ta'lim yondashuvlari. *O'zbekiston ta'lim muammolari*, 14(4), 90-98. [Betlar: 90-98]
6. Xolmirzayeva, Z. (2022). Zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarni kompleks rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ahamiyati. *Ta'lim va innovatsiyalar*, 19(1), 78-88. [Betlar: 78-88].